

ДЕКЛАРАЦИЈА О ДИЈАЛОГУ КУЛТУРА И ЦИВИЛИЗАЦИЈА КАО ПУТУ ПАРТНЕРСТВА ЗА МИР, ОДРЖИВИ РАЗВОЈ, САРАДЊУ, ДЕМОКРАТСКУ ИНТЕГРАЦИЈУ И СЛОБОДУ БАЛКАНСКИХ НАРОДА

Окупљени на међународним научним скупу посвећеној теми „Дијалог култура и партнерство цивилизација на Балкану”, ми, научници – истраживачи, усвајамо следећу Декларацију:

1. Балкан је, као регион кроз историју, представљао трусно геополитичко подручје на коме се секу лукови различитих цивилизација, сударају геостратешки интереси великих сила и производи вишак историје, културе страха и смрти. Преко њега је кроз историју, прошло више војника него трговаца и туриста; проливано је више људске крви неголи у другим деловима и регионима света. Његове елите споро су училе од учитељице Клио, те су странице историје изнова исписиване данком у крви нових генерација. Нажалост, Балкан и данас више живи у сенци „шока прошлости“ него изазова будућности. То је, још увек, регион „недовршеног мира“, привремено пацификован различитим мировним формацијама.

2. *Имплозија реалсоцијализма и ратни сукоби*, крајем 20. века на овом простору отежали су процесе демократске транзиције и унутрашње процесе органске реинтеграције балканских земаља, кроз облике привредне, политичке и културне сарадње. Биланс постсоцијалистичке транзиције Балкана показује да су ове земље доживеле социјалну регресију и неоконзервативну рестаурацију. Наиме, балканске елите, некритички следећи неолиберални модел зависне модернизације/присилне транзиције, увеле су овај регион у процесе субразвоја, дужничког ропства, реколонизације и протекторизације. Речју, Балкан је постао нова зона зависних земаља периферног „капитализма катастрофе“. Од некадашње зоне земаља средње развијености он је по многим социолошким индикаторима, доживео периферизацију и ребалканизацију. Упркос настојањима савремене политичке елите да овај простор инситуционално интегрише у ЕУ, Балкан је изнутра подељен и фрагментисан у привредном, политичком и културном погледу. Та се чињеница не може прикрити фразама из политичке реторике о евроинтеграцијским процесима и срећној будућности под скутом бриселског двора. Социолошки гледано-реални Балкан живи у условима „зомби економије“ - економски и социјално девестиран, осиромашен и полумртав; политички фрагментисан; са тенденцијом стварања културе зависности и деструкције властитих аутентичних националних културних идентитета. Сви ови процеси довели су балканска друштва у алармантно стање које захтева не само критичку рефлексију науке и интелектуалаца, већ радикалну промену стратегије развоја од стране друштвених актера.

3. У потрази за путевима изласка из актуелне кризе и дефинисању пројеката даљег развоја и напретка друштва, незаменљиву улогу може и мора одиграти савремена наука, универзитети и интелектуална елита друштва који не би смели бити у опортунистичкој дефанзиви, већ су дужни да, резултатима својих истраживања, помогну развоју делотворне друштвене критике и рационалне/демократске свести грађана за њихово активно учешће у савременим процесима/ововременим борбама за боље данас/боље сутра. У овом контексту посебна је одговорност посленика у области друштвених и хуманистичких наука.

4. Полазећи од радикалне промене парадигме у 21 веку: од геополитике и геоекономије ка гекултури, неопходно је подстаћи свест код елита – *о капиталном значају улоге науке и културе у будућим променама у свим областима друштва*. Од њиховог одлучујућег утицаја на развој технологије, организације рада и управљања, до неговања/очувања идентитарне културе и истраживања алтернативних путева будућег развоја, футуристичких нацрта „будућности која је почела“.

5. У савременом и будућем друштву главна министарства постаће *Министарство за науку, образовање и културу*; информациони развој и екологију. Кључно питање биће развој и употреба људског ресурса, улога културе као капиталног ресурса у концепцији одрживог развоја човека и света.

6. Постсоцијалистичка друштва балканских земаља морају се благовремено *припремити за ову нову развојно-цивилизацијску етапу „трећег таласа“*, ако не желе да касне у својој компетентности за нове облике конкуренције на глобалном тржишту „сиве материје“/интелектуалног капитала.

7. *Место и улогу појединих народа* у глобалној подели рада, угледа и моћи све ће више одређивати нови даровити људи као креатори „друштва знања/иновација“, стваралачка интелигенција и њен дух „креативне деструкције“, као и предузетничка елита, а не војничка мудрост и храброст, или пак сиренски глас/демагогија политичара. За ту утакмицу треба се припремити данас и овде. А ту смо на терену – улоге *универзитета и образовања* тј. какве су нам реформе потребне да наша наука и образовање – омогуће развој нових профила, стручњака, кадрова за ново/будуће време. Крајње је време да се схвати дух Низбетових порука (из „Мегатрендова“): „Као што је кроз историју прошлост одређивала садашњост, све више ће у савремености - нашу садашњост/судбину одређивати будућност“. А ми у тој припреми каснимо за иновацијама (за модернизацијским процесима у савременом свету), тако да нам је потребан галоп! Време је за прави аларм на *Универзитет и у друштву – како би се кроз систем нових радикалних реформи успоставиле нужне социјалне и културне претпоставке у борби за нашу нову позицију и улогу у свету*. Потребен су нам дубоко промишљене радикалне реформе у области науке и образовања, као основног генератора знања и нових елита, како бисмо ишли у корак са светом и такмичили се са њим.

8. Полазећи од досадашњих напора у академској заједници Универзитета у Нишу и следећи логику и домет наших истраживања мог-

ли бисмо истаћи потребу да се најбољи допринос реактуализацији порука Миланског едикта може дати ако би неке од наших иницијатива из 15-годишњег рада на пројектима („Регионална културна сарадња на Балкану“; „Култура мира, идентитети и међуетнички односи у контексту евроинтеграцијских процеса“) институционализовали у образовни систем наших Универзитета (мисли се на Балкан), нпр:

а) формирање међууниверзитетског система мастер и докторских студија: студија балканских култура/студија културе мира;

б) развити Центар за мултидисциплинарна истраживања у најкреативнији фактор унапређења науке и културе на Универзитету – посебно кроз афирмацију трансдисциплинарних истраживања на новим пољима: у области нових технологија и комуникација; биотехнолошког развоја и генетичког инжењеринга; у моделирању стратегија одрживог развоја (еколошког и биоетичког); у области развоја комплексне глобалне и регионалне социологије и акционих примењених истраживања; у оквиру истраживања концепције регионалног развоја и регионалне сарадње на Балкану; у области истраживања демографске репродукције становништва и опстанка и развоја народа на овим просторима; у области развоја конфликтологије, као научне дисциплине која би научно осветљавала узроке конфликта дугог трајања на овим подручјима; у области социјалне екологије, као науке која проучава утицај друштвеног фактора на животну средину и *vice versa*.

9. Овакав амбициозан програм истраживања захтева и успостављање нових облика координације и сарадње интелектуалаца на Балкану. Наше искуство показује да је неопходно окупљање најелитнијег језгра (истраживача, научника, истакнутих културних стваралаца) и њихово интелектуално ангажовање у дефинисању платформе за нову политику друштвених актера на Балкану, која би била изазовна по идејама и препорукама. То пак захтева не само интензивнију регионалну сарадњу научника и културних посленика, већ и *формирање Балканолошког института на Универзитету у Нишу* (као научно-истраживачке јединице), а посебно *Балканског форума интелектуалаца*, као интерактивног демократског облика интелектуалне заједнице свих оних који желе и имају способност да артикулишу ововремене захтеве на плану:

а. *афирмације регионалне сарадње, развоја и културе мира*;

б. *да реактуализују трајну вредност лозинке „Балкан – балканским народима“*, у којој је садржан захтев за интензивирање политичке сарадње међу балканским народима у циљу очувања аутономије овог региона;

в. у циљу окупљања и академског јавног деловања интелектуалаца Балкана покренути часопис „*Балканска синтеза*“ за науку, регионалну сарадњу и културу мира, који би вишејезично објављивао ауторске прилоге везане за актуелне проблеме и алтернативне пројекте развоја Балкана, као заједнице равноправних народа, култура и грађана. Ова би ревија, даље, реафирмисала демократску и слободарску мисао о суживоту балканских народа, дијалогу култура и партнерству цивилизација о култури мира на Балкану, као предпоставци развоја и напретка.

10. Србија је, уосталом, као и већина балканских земаља данас суочена, с једне стране са проблемима субразвоја, а с друге, процесима нараслих диспропорција у регионалном, демографском, економском, социјалном и културном погледу – са феноменима метрополизиције и унутрашњег колонијализма, социјалних неједнакости, противречности и конфликта. Ови проблеми захтевају перманентно научно истраживање и разрешавање од стране друштвених актера. Концепцијско рedefинисање стратегије регионалног и социјалног развоја, али институционалну функционалну децентрализацију. У том циљу неопходно је формирање *Балканског центра за истраживање регионалног развоја, конфликтологију и културу мира* – који би се мултидисциплинарно/трансдисциплинарно компаративно бавио овом проблематиком, измеђујући искуство теоријско-концепцијске и институционално-практичних решења о могућностима, путевима и инструментима разрешавања ових и других противречности у свом развоју, како би се ова друштва деблокирала у свом развоју и посветила изазовима модернизације, балканских и европских интеграција.

11. У интелектуалном артикулисању и акционом покретању и разрешавању ових и других цивилизацијско-развојних питања неопходна је ангажованија и одговорнија *мисија универзитета*, као научно-образовне институције, али и духовног средишта културе, формирања савремених националних елита у развијању/неговању дијалога култура и цивилизација на Балкану, у ширењу културе мира и глобализације разумевања међу балканским народима, како би се наше културе прожимале, преливале, градећи чврст и трајан мост сарадње и слоге међу балканским народима. На овом фону: универзитети, факултети, институти, наставници, сарадници, студенти интензивираће међууниверзитетску сарадњу – између институција, организација, института, истраживачких група у академској заједници Балкана, користећи нове технологије, ширећи комуниколошку културу, дух толеранције, дијалога и сарадње међу младом генерацијом креатором и носиоцем будућег развоја.

12. Свакако како за благовремено препознавање тако и објективно информисање о овим и другим цивилизацијско-развојним проблемима ради афирмисања нових вредности у области културне политике и ширење духа глобалног разумевања и солидарности на Балкану, неопходна је активна и одговорна улога мас-медија. Јер ако је у рату прва жртва „истина“, или како се истиче у повељи УНЕСК-а „пошто ратови почињу у људским главама, у људским главама се и одбране мира морају изградити!“ За ту одбрану мира на Балкану и формирање алтернативних, развојних и еманципаторских пројеката велику одговорност носе, поред нових елита, наука, универзитет и медији. Медији и сами морају бити не само високо технолошки модернизовани, већ и аутономни у односу на центре моћи, али и много интензивније повезани у балканској регионалној мрежи и професионалној комуникацији и сарадњи.

13. Наше је мишљење да обнова религије у савремености (у плурализму форми њеног испољавања) може бити фактор културе мира,

али и сукоба. То ће пре свега зависити од тога – да ли религија има аутономију или је подређена ванрелигијским факторима за постизање вандуховних циљева. *Уверени смо да је могућ и пожељан дијалог различитих религија и конфесионалних заједница*, те да се црквене хијерархије не треба да се затварају и супростављају екуменским покретима и асоцијацијама, уколико они не претендују на врховни ауторитет и заснивање тоталитарне моћи у области богатства различитости духовног рада човечанства.

14. Суочени са актуелним последицама економске и социјалне кризе у свету и нараслим регионалним сукобима, који прете да израсту у глобални грађански рат између богате мањине и сиромашне већине становника у свету, као и имајући у виду постконфликтно стање на геопростору Балкана (које је у стању „недовршеног мира“), ваља истаћи да велики значај имају савремени религијски и мировни покрети који делују у правцу развијања толеранције, културе мира и ненасиља. Време је, како би то рекао шпански философ, *Унамуно*, да религија родољубља више не облачи војничко рухо и да се крст не претвара у нож! Потребно нам је „преливање родољубља“ у човекољубље и обрнуто. Само у том контексту и хомо религиосус и његово богољубље, не могу сметати савременим изазовима модернизације/секуларизације и изграђивању човечанства као заједнице равноправних грађана и народа и богатства културних различитости. Наравно, обнова аутентичне људске заједнице и остваривање овакве будућности човечанства није могуће без темељних структуралних промена савременог друштва, радикалне измене владајуће стратегије друштвеног развоја у свету. У том контексту, борба за мир данас је повезана са проблемима развоја, те како каже бразилски председник Силвио Лула „*Без глобалне правде, нема глобалног мира*“, тј. истински мир може бити само дело јединства развоја и социјалне правде.

15. За искорак из савремене кризе на Балкану и у свету *неопходна је радикална промена глобалне стратегије развоја*: како би се превладали негативни ефекти неолибералног модела и обезбедило социјално партнерство свих слојева у борби за развој и мир на Балкану и у свету.

16. *Форум интелектуалаца Балкана* – конституисан као хоризонтално-демократска академска структура, својим деловањем (научним скуповима, трибинама, декларацијама, саопштењима) подстицао би и афирмисао борбу за мир, развој, дијалог култура и партнерство цивилизација на Балкану. Тиме би се у секуларистичкој форми – утирао пут остваривању духа толеранције, поштовање плурализма не само религијског, из Миланског едикта већ и просветитељске европске традиције грађанског хуманизма, као и кроз развој друштвене критике – дао подстицај стваралаштву, сарадњи и напретку свих народа/грађана/култура на Балкану. У крајњој инстанци – он би помогао да Балкан поново постане место сарадње и интеграције, уместо фрагментације сукоба, као и да се обликује идеја/визија о балканској заједници равноправних народа и грађана.

Насупрот Хантингтоновој тези о неизбежности сукоба цивилизација у 21 веку, сматрамо да прави пут лежи у дијалогу култура

и партнерству цивилизација. Само таква стратегија сарадње и толеранције, респекта културе различитости, подстицања и развоја интеркултурализма може од Балкана изградити мост међу народима, културама и цивилизацијама; између Истока и Запада, Севера и Југа, на добробит балканских народа, Европе и човечанства.

Учесници Међународне научне конференције
„Дијалог култура и партнерство цивилизација на Балкану“
У Нишу, 25. 5. 2013.

DECLARATION ON THE DIALOGUE OF CULTURES AND CIVILIZATIONS AS THE ROAD TO THE PARTNERSHIP FOR PEACE, SUSTAINABLE DEVELOPMENT, COOPERATION, DEMOCRATIC INTEGRATION AND FREEDOM OF THE BALKAN NATIONS

We, the scientists and researchers gathered at the International Conference dealing with the *Dialogue of Cultures and Partnership of Civilizations in the Balkans*, do hereby adopt the following Declaration:

1. Throughout its history, *the Balkans*, as a region, has represented a volatile geopolitical area where different civilization come into contact, where the geostrategic interests of the great powers clash, and where surplus of history and of the culture of fear and death get produced. In addition, this region has in its history been traversed by more soldiers than traders and tourists; it has witnessed more bloodshed than the other regions of the world. Its elites have been slow to learn from the teacher Clio, so that bloody events involving new generations have kept repeating. Unfortunately, the Balkans still lives in the shadow of the “shock of the past” and remains only temporarily pacified by different peace-keeping formations.

2. *The implosion of real socialism and war conflicts* at the end of the 20th century have made it difficult for the Balkan countries to be fully involved in the processes of democratic transition and in the intra-Balkan processes of organic reintegration of the Balkan countries through economic, political and cultural cooperation. The results of the postsocialist transition of the Balkans are such that they show that the Balkan countries have experienced social regression and neoconservative restauration. Namely, by uncritically accepting the neoliberal model of dependent / forced transition, the Balkan elites have ushered this region into the processes of subdevelopment, debt slavery, recolonialization and protectorship. In a word, the Balkans has become a new area of dependent countries of the peripheral “capitalism of disaster”. It has been downgraded from its position of a semi-developed region, and has been exposed to peripherization and rebalkanization according to numerous sociological criteria. Despite the

attempts of the current political elites to institutionally integrate this region into the EU, the Balkans remains fragmented economically, politically and culturally. That fact cannot possibly be masked by political clichés regarding the processes of European integration and a bright future overlooked by the EU administration in Brussels. From the sociological point of view, the real Balkans lives in the state of a “zombie economy” – it is economically and socially devastated, impoverished and half-dead, it is politically fragmented and is characterized by the creation of a culture of dependence and by the destruction of its own authentic national and cultural identities. All the given processes have brought the Balkan societies into an alarming state necessitating not only a critical thought on the part of science and intellectuals, but also a radical change of development strategy on the part of social agents.

3. In the search of the new ways of overcoming the current crisis and in the definition of the projects of future social development and progress, it is science, universities and the intellectual elites that can play a key role; rather than taking an opportunistic defensive position, they are obliged (through the results of their research) to help the development of fruitful social criticism and rational / democratic consciousness of citizens so that the region could actively participate in the contemporary processes and modern struggles for better today and better tomorrow. In this context, it is the researchers in the fields of social sciences and the humanities that have a special responsibility.

4. Having in mind the radical paradigm change in the 21st century, namely the shift away from geopolitics and geoeconomy towards geoculture, it is necessary to raise the awareness of the elites about the *critical importance of the role of science and culture* in future changes in all social spheres, as they are crucial in technological development, in work and management organization, in the preservation of identity culture, in the research of alternative ways of future development, and in futuristic blueprints of “the future that has already begun”.

5. *The ministries of science, education, culture, information development and technology* will become crucial in contemporary and future societies. The key issues will be the development and use of human resources and the role of culture as the critical resource in sustainable development of man and the world.

6. The postsocialist Balkan societies must *prepare for this new development and civilizational phase of the “third wave”*, so as to keep up with the new forms of competition at the global market of the “gray matter”, i.e. of intellectual capital.

7. *The place and role of individual nations* in the global division of labour, repute and power will be all the more determined by gifted people as creators of the “society of knowledge / innovations”, by the creative intelligentsia and its spirit of “creative destruction” as well as by entrepreneurial elites, rather than by military wisdom and courage or political demagoguery. That will be a match for which one should prepare here and now. And that is where *universities and education* come in; in other words, there is the issue of what reforms we need in order for our science and edu-

cation to secure the development of new professionals for the new / future times. It is high time we understood the spirit of the words of Naisbitt (the author of "Megatrends"): "Just as past, through history, has determined the present, so will the future be determined by the actions we take in the present". We are so late in those preparations for innovations (i.e. for the modernization processes in the world) that we must gallop towards it! It is time for *an alarm at the University and in society so that social and cultural preconditions in the struggle for our new position and role in the world could be established through a system of new radical reforms*. We need well-thought-out radical reforms in science and education as the key generators of knowledge and of new elites, so that we could keep up with the world and compete with it.

8. Starting from the efforts invested so far in the academic community in Niš and following the logic and results of our research carried out so far, we stress the following: the best contribution to the reassertion of the messages of the Edict of Milan can be given if some of our initiatives we have put forward during our 15-year involvement in the projects such as *Regional Cultural Cooperation in the Balkans* and *The Culture of Peace, Identities and Interethnic Relations in the Context of the Processes of European Integration* could be institutionalized within the education system of our (Balkan) universities by:

a) establishing interuniversity system of M.A. and PhD studies of Balkan cultures / the studies of the culture of peace;

b) developing the *Centre for Multidisciplinary Research* into the most creative factor of advancement of science and culture at universities, especially through development of transdisciplinary research in the fields of: new technologies and communications; biotechnological development and genetic engineering; modelling strategies of sustainable (ecological and bioethical) development; the development of complex global and regional sociology and applied research; the research of concepts of regional development and regional cooperation in the Balkans; the research of demographic reproduction of the population and the survival and development of the Balkan nations; the development of conflictology as a scientific discipline dealing with the reasons of long-term conflicts in this region; the development of social ecology as a scientific discipline dealing with the impact of social factors on human surrounding and *vice versa*.

9. Such an ambitious research programme requires the establishment of new forms of coordination and cooperation of Balkan intellectuals. Our experience shows that the most elite core of researchers, scientists and prominent cultural works should gather together and define the platform for a new policy of social agents in the Balkans which would be challenging both in its ideas and its recommendations. That will, in turn, necessitate not only a more intensive regional cooperation of scientists and cultural workers, but also the *establishment of The Balkanological Institute at the University of Niš* (as one of its scientific and research units), as well as the formation of the *Forum of Balkan Intellectuals*, as an interactive democratic form of intellectual community of all those wishing to express their ideas dealing with:

a. *the development of regional cooperation, development and the culture of peace;*

b. *reassertion of the values of the "Balkan to the Balkan nations" slogan*, which precisely demands intensifying political cooperation among the Balkan nations with the aim of preserving the autonomy of the given region;

c. *the actions necessary to start the Balkan Synthesis Journal*, which would be dedicated to science, regional cooperation and the culture of peace, and which would publish papers related to the current problems and alternative projects of the development of the Balkans as a community of equal nations, cultures and citizens, and which would do so in different languages. This journal would also reassert the democratic and freedom-loving thought on the coexistence of the Balkan nations, the dialogue of cultures, partnership of civilizations and the culture of peace in the Balkans, as prerequisites of development and progress.

10. Just like most of the other Balkan countries, Serbia today is faced with the problems of subdevelopment as well as with the problems of huge disproportions at the regional, demographic, economic, social and cultural levels – the problems of metropolization and inner colonialism, social inequalities, contradictions and conflicts. These problems demand permanent social research and resolution by social agents. They also require a redefinition of the strategy of regional and social development, as well as a functional institutional decentralization. In that sense, it is also necessary to establish *The Balkan Centre for the Research of Regional Development, Conflictology and the Culture of Peace*, which would be involved in a multi- / transdisciplinary comparative research in the given areas, and which would serve as a basis for exchange of the theoretical and practical ideas on the possibilities and instruments of resolution of the given and similar contradictions, so that the Balkan societies could be deblocked in their development and so that they could dedicate themselves to the challenges of modernization, and to the Balkan and European integrations.

11. In order to intellectually articulate, implement and resolve these and other civilizational and development issues, *universities* must become more engaged and responsible, as they are scientific and educational institutions, the spiritual seats of culture, the key places of the formation of national elites and of the development of the dialogue among cultures and civilizations in the Balkans, and have a crucial role in spreading the culture of peace and globalization of understanding among Balkan nations, so as for our cultures to mix and so as for them to make a permanent bridge of cooperation and concord among the Balkan nations. It is in this context that universities, faculties, institutes, professors, teaching assistants and students will intensify interuniversity cooperation among academic institutions, organizations, institutes and research groups in the Balkan academic community, using thereby new technologies, spreading the culture of communicology, the spirit of tolerance, dialogue and cooperation within the young generation, which is to create and be the main agent of future development.

12. In order to be able to timely recognize and objectively inform about the given civilizational and developmental problems, and in order to promote the new values in the sphere of cultural policy and the spreading of global understanding and solidarity in the Balkans, it is an active and responsible role of the mass media that is required. This is a result of the fact that the first victim in war is "the truth", or, as is says in the UNESCO's Charter: "Since wars begin in human minds, so also the strategies of preserving peace must also be created in human minds!". In order to secure peace and form alternative development and emancipatory projects, it is the media, apart from the new elites, science and universities, that have a great responsibility. The media must be not only highly technologically modernized, but must also be autonomous with respect to the centres of power, and must also be much better integrated in the Balkan regional network as well as in professional communication and cooperation.

13. It is our opinion that the revival of religion (in the plurality of its forms) in the contemporary world can be a factor of the culture of peace as well as of conflict. That would primarily depend on whether religion is autonomous or whether it is subjugated to the extrareligious factors striving for achievement of extrareligious goals. *We are convinced that the dialogue of different religions and confessional communities is possible and necessary*, and that religious hierarchies should not shut themselves off and should not oppose ecumenist movements and associations, unless those movements and associations strive for a supreme authority and totalitarian power in the sphere of the richness of diversity of mankind.

14. Confronted with the current consequences of economic and social crisis in the world as well as with regional conflicts that threaten to develop into a global civil war between the rich minority and the poor majority of the world, and having in mind the postconflict state in the geospace of the Balkans (which is currently in the state of "unfinished peace"), we would like to point to the importance of contemporary religious and peace movements advocating tolerance, the culture of peace and non-violence. As the Spanish philosopher *Unamuno* put it, the religion of patriotism should stop getting dressed in military uniforms and the cross should not be turned anymore into a knife! Patriotism should turn into love for mankind and vice versa. It is only in such a context that homo religiosus and his love of God will not hamper the contemporary challenges of modernization / secularization and the creation of mankind as a community of equal citizens and nations and of the richness of cultural differences. Naturally, the renewal of the authentic human community and the realization of such future of mankind is not possible without profound structural changes in the contemporary society and without a radical change in the ruling strategy of social development in the world. In that sense, the struggle for peace is today linked to the problems of development; as the former President of Brazil Lula da Silva put it: "Without global justice there can be no global peace", i.e. true peace can only be a result of the unity of development and social justice.

15. In order to step out of the current crisis, the Balkans and the world need *a radical change of the global strategy of development* so as to

overcome the negative effects of the neoliberal model and so as to secure social partnership of all social layers in the struggle for development and peace in the Balkans and in the world.

16. *The Forum of Balkan intellectuals* – conceived of as a horizontal and democratic academic structure, would (through scientific gatherings, conferences, declarations and announcements) reassert the struggle for peace, development, dialogue of cultures and partnership of civilizations in the Balkans. This would be a secular way of promoting the spirit of tolerance and the respect of pluralism embodied not only in the Edict of Milan (coming from the religious sphere) but also in the secular European tradition of the Enlightenment and of civic humanism. This, together with the development of social criticism, would inspire creativity, cooperation and progress of all the nations, citizens and cultures in the Balkans. In addition, this would also help the Balkans become once again a place of cooperation and integration (rather than of fragmentation and clashes) and would also help shape the idea / vision of the Balkans as a community of equal nations and citizens.

In contrast to Huntington's thesis about the inevitable clashes of civilizations in the 21st century, we think that the right road lies in the dialogue of cultures and in partnership of civilizations. Only such a strategy of cooperation and tolerance, of respect of the culture of differences, of and developing interculturalism, can turn the Balkans into a bridge among nations, cultures and civilizations, between the East and the West, the North and the South, for the benefit of the Balkan nations themselves, of Europe and of mankind.

The participants of the International Scientific Conference
*The Dialogue of Cultures and Partnership of Civilizations in the
Balkans*
In Niš, May 25th, 2013